

Sensorveiledning

JUS1111 – Privatrett I

DEL - I - ERSTATNINGSRETT

Om oppgaven og pensumdekning

Oppgaven reiser sentrale spørsmål om arbeidsgiveransvar etter skadeserstatningsloven (skl.) § 2-1. Temaet er godt dekket i anbefalt litteratur (Hagstrøm/Stenvik: Erstatningsrett, kap. 4 (skyld) og 6.2, Hagland/Wilhelmsen: Om erstatningsrett, kap. 6 (skyld) og 7 og Kjelland: Erstatningsrett – en lærebok, kap. 4 (skyld) og 7.2), og på forelesninger og kurs.

De rettslige spørsmålene som reises er sentrale, og av moderat vanskelighetsgrad. Oppgaven må likevel anses som utfordrende å få grep om for ferske studenter, gitt hendelsesforløpet som kulminerer i det som mange nok vil karakterisere som et ulykkestilfelle. Oppgaven sier eksplisitt at det ikke rettes krav mot Marte, og kandidatene skal derfor ikke gå inn på et eventuelt personlig skyldansvar for henne. Vurderingstemaet kommer imidlertid inn som et element i vurderingen etter skl. § 2-1.

I erstatningsrett skal studentene blant annet ha god kunnskap om betingelsene for ansvar, dvs. erstatningsrettslig relevant skade, ansvarsgrunnlag og adekvat årsakssammenheng. Av ferdigheter skal studenten blant annet kunne identifisere og drøfte erstatningsrettslige problemstillinger, og kunne anvende erstatningsrettslige regler på praktiske situasjoner mv.

(<https://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS1111/laringsutbytte/#toc10>).

Om ansvarsgrunnlaget

Før kandidatene kommer inn på ansvarsgrunnlaget, kan de med fordel legge til grunn at vilkårene om årsakssammenheng og økonomisk tap er oppfylt. Oppgaven gir ikke foranledning til å vurdere hverken adekvans eller tapets størrelse nærmere. Ut fra anførselene til @WildAasTas fremgår det også indirekte at det kun er ansvarsgrunnlag som bestrides.

For ansvaret etter § 2-1 må kandidatene først vurdere om bestemmelsen kommer til anvendelse, dvs. om det foreligger et ansettelsesforhold, jf. § 2-1 andre og tredje ledd. Det fremgår av oppgaveteksten at Marte er "ansatt" for å "hjelpe Peder og Hans med å filme stuntene deres". Dette vilkåret er dermed oppfylt.

Spørsmålet er videre om skaden har skjedd "under arbeidstakers utføring av arbeid eller verv for arbeidsgiveren". Dette er sentralt stoff under arbeidsgiveransvaret, og det må kreves at kandidatene drøfter dette. Her får de også noe hjelp fra anførselene til foretaket. Det er noe uklart om den skadegjørende aktiviteten skjer i eller utenfor arbeidstid. Tilfellet har en viss likhet med Læreguttdommen (Rt. 1959 s. 849), men det kan ikke forventes at kandidatene ser denne.

Dette vilkåret kan være vanskelig å skille klart fra vilkåret om at arbeidstakeren ikke har gått utenfor det som er "rimelig å regne med", jf. § 2-1 første ledd andre punktum, og kandidater som kommer opp i dobbeltbehandling bør ikke trekkes særlig. Det er også akseptabelt og kanskje også mest hensiktsmessig å behandle disse vilkårene samlet, jf. Rt. 2008 s. 755 Hjemmehjelp avsnitt 27.

Spørsmålet er videre om Marte har handlet forsettlig eller uaktsomt. Forsett er åpenbart ikke aktuelt, slik at de springende punktet blir om Marte ut fra situasjonen har handlet klanderverdig. Dette innebærer at kandidatene først bør beskrive skadeevnen som situasjonen innebar, og deretter ta stilling til om Martes handlemåte kan anses som klanderverdig, herunder skadeevnens synbarhet for Marte.

Situasjonen er ikke helt rett frem, ved at Marte først begir seg ut på et risikabelt forehavende, deretter avbryter dette, før vindkastet blir den utløsende faktoren idet hun er på vei til å pakke sammen utstyret. Her vil det være en fordel å se mer helhetlig på situasjonen, dvs. at Marte gikk inn på en aktivitet med relativt høy grad av risiko og skadepotensial, der vindforholdene spilte en avgjørende rolle, og at det skjedde en ulykke før denne aktiviteten var endelig avsluttet. Det må legges til grunn at Marte er vel kjent med risikoen ved kiting, noe som også fremgår av oppgaveteksten.

Kandidatene har blitt drillet i culpadrøftelser, så det bør kreves at de er i stand til å strukturere drøftelsen på en ryddig måte. I denne oppgaven blir det sentrale å beskrive skadeevnen, Martes forståelse av denne kombinert med en vurdering av om Marte burde handlet annerledes. Svikt i gjennomføringen må man imidlertid være forberedt på. Dersom utgangspunktene er riktig, bør slik svikt imidlertid ikke føre til stryk, jf. at faktum kan falle vanskelig å passe inn i en culpavurdering.

I den konkrete vurderingen vil begge løsninger være akseptable, enten man mener at Marte avbrøt den risikable aktiviteten og ble utsatt for et hendelig uhell, eller man faller ned på at hun opptrådte på stranden med et utstyr som, gitt vindforholdene, frembød en betydelig risiko.

Endelig blir spørsmålet om Marte har gått utover "det som er rimelig å regne med etter arten av virksomheten eller saksområdet og karakteren av arbeidet eller vervet". Dette utgjør en vurdering av om Martes handlemåte er påregnelig. Det foreligger etter hvert en lang rekke dommer om dette, som først og fremst behandler forsettlige skadetilfeller. Kandidatene bør gripe fatt i at hun går utover sine arbeidsplikter, og ikke opptrer i arbeidsgivers men i egen interesse. Samtidig er det vanskelig å si at hennes handlinger ligger langt unna arbeidsoppgavene (utprøving av utstyr),

samtidig som den konkrete aktiviteten med å forsøke å overgå Ås og Tastad går på tvers av arbeidsoppgavene. Når det er sagt, er skaden likevel ikke et direkte resultat av kitingen, men av håndteringen av utstyret på land.

Spørsmålet har ingen klar løsning, og det kan argumenteres i begge retninger. Det sentrale er uansett at kandidatene får frem det rettslige vurderingstemaet (en påregnelighetsvurdering) og gjennomfører en drøftelse iht. dette.

I læringsutbyttebeskrivelsen for JUS 1111 er det, jf. innledningsvis, angitt at studentene skal ha god kunnskap om ansvarsgrunnlagene, og ferdighetsmessig kunne identifisere rettslige problemstillinger i et faktum. Konkret betyr dette at kandidatene for bestått må kunne anvende skl. § 2-1 og den integrerte culpavurderingen noenlunde riktig.

DEL - II - KJØPSRETT

Kjøpsrettsdelen av oppgaven reiser sentrale kjøpsrettslige spørsmål om forsinkelse og heving. Begge temaene er godt dekket i den anbefalte hovedlitteraturen (Selvig/Lilleholt, Kjøpsrett til studiebruk kap. 20 og Hagstrøm/Bruserud, Kjøpsrett kap. 14 og 17) på forelesninger og kurs.

Spørsmålene som reises ligger i kjernen av læringskravene og stiller neppe kandidatene overfor de mest krevende utfordringene. Det sentrale for vurderingen av besvarelsene er om kandidatene klarer å identifisere og plassere de rettslige hovedspørsmålene på adekvat vis. Det bør de fleste være godt i stand til.

Nærmere om oppgaven

Det første spørsmålet kandidatene må ta stilling til er hvilken lov som kommer til anvendelse. Det er klart at det er kjøpsloven som kommer til anvendelse, og på dette punktet kan man først og fremst forvente at kandidatene konstaterer dette, under henvisning til forbrukerkjøpsloven § 1 og kjøpsloven § 1.

Lars Holm har uttrykkelig krevet å heve kjøpet med bakgrunn i en forsinkelse, og det bringer kandidatene til kjøpsloven § 25, jf. § 22. Kravet som må oppfylles for å kunne heve er etter kjøpsloven § 25 (1) at det foreligger «vesentlig kontraktsbrudd». Kandidatene må i denne sammenheng se at man både må ta stilling til om det foreligger forsinkelse (og omtrentlig hvor lang denne er) og hvorvidt dette vil utgjøre et vesentlig kontraktsbrudd.

En del kandidater vil se at vi her står overfor (i hvert fall delvis) forventet kontraktsbrudd. Siden det er på det rene at leveringingen vil bli de facto forsinket - sammenlignet med den ordinære transportmåten - er det ikke avgjørende for den eventuelle hevingsretten, jf. kjøpsloven § 62.

Når det gjelder hevingsspørsmålet må man først ta stilling til om det foreligger forsinkelse, jf. kjøpsloven § 22, og et første spørsmål er når levering etter avtalen skulle skje. Faktum gir ikke et klart svar på dette spørsmålet, men gir noen momenter til vurderingen som må forankres i kjøpsloven § 9 (1) og kravet om at levering skal skje «innen rimelig tid etter kjøpet». Her vil kandidatene se at det uttrykkelig er sagt at det var usikkerhet knyttet til produksjonsprosessen som skal foregå i Kina. Noe særlig mer konkret får man imidlertid ikke ut av det, utover en viss «margin». At plaggene måtte fraktes fra Kina med skip var kjent for Lars Holm, så dette måtte det tas høyde for. Det mest konkrete i faktum ligger i at transportruten ble endret, og at dette medførte en netto forsinkelse på fire uker. De fleste vil nok på denne bakgrunn konkludere med at vi i hvert fall står overfor en forsinkelse på denne lengden, og det må være fullt ut akseptabelt.

I selve hevingsvurderingen bør kandidatene få frem vurderingsnormens innhold, slik denne er fastlagt i rettspraksis – dvs. at det avgjørende spørsmålet er om Lars Holm har rimelig grunn til å si seg løst fra avtalen. Videre bør de få frem noen av de elementene som særlig har betydning i vurderingen (i lys av det faktumet man her står overfor), og bygge opp en drøftelse rundt disse. Kandidater som bare ramser opp momenter uten å knytte dem sammen i en drøftelse må gis begrenset uttelling. På dette punktet finner man noe informasjon i faktum som særlig kaster lys over betydningen av forsinkelsen for Lars Holm og i noen grad betydningen av en heving for selger. Det viktigste her er hvordan kandidatene bruker faktum under subsumsjonen, fremfor de konklusjoner de kommer til.

AVSLUTTENDE BEMERKNINGER

Bedømmelsen beror på en helhetsvurdering av om studenten viser tilfredsstillende kunnskaper, ferdigheter og metodisk kompetanse. Grensen for ikke-bestått knytter seg til dette. I forskrift om studier og eksamen ved UiO § 6-1 heter det at "[n]år UH-lovens karakterskala bestått / ikke bestått benyttes ved Universitetet i Oslo, skal dette være et selvstendig vurderingsuttrykk uten sammenheng med den graderte karakterskalaen". Ved innføringen av B/IB på JUS1111 het det i saksfremlegget for PMR at "[g]rensen for bestått/ikke bestått foreslås formulert på samme måte som PMR vedtok for semesteroppgaven på JUS2211. For å bestå eksamen, må kreves det at "Kandidaten har oppfylt kravene til læringsutbytte slik det fremgår av emnebeskrivelsen, og har tilfredsstillende kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse." (<https://www.uio.no/for->

[ansatte/enhetssider/jus/ledelses-og-utvalgsmoter/pmr/moter/2019/pmr2/vedlegg/sak-om-bestatt-ikke-bestatt-jus1111.pdf](#)). Dette ble tiltrådt av PMR.

Grensen for bestått kan derfor ikke knyttes til grensen F/E i bokstavkarakterskalaen. I henhold til Forskrift om studier og eksamener ved UiO indikerer de to svakeste ståkarakterene at "kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet" og at "prestasjonen har noen vesentlige mangler". Karakterskalaen bestått/ikke bestått gir derimot ingen mulighet til å synliggjøre at en ståkarakter i realiteten kan uttrykke en forholdsvis svak måloppnåelse. Karakteren bestått skal derfor bare gis for besvarelser/presentasjoner som demonstrerer at kandidaten har fått tilstrekkelig faglig innsikt til å anvende kunnskapen på en selvstendig måte.